

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
z udziałem J. P.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4
listopada 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Gdańsku

z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 588/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w
Gdyni na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w
Gdańsku 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami
ustawowymi z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 5 listopada 2024 r. oddalił
apelację M. sp. z o.o. (dalej jako „Spółka”) w Gdyni od wyroku Sądu Okręgowego w
Gdańsku z dnia 1 marca 2023 r. oddalającego odwołanie Spółki od decyzji Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku z dnia 30 marca 2022 r. stwierdzającej, że J.P. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek M. sp. z o.o. w okresie od 1 grudnia 2019 r. do 30 czerwca 2020 r. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, a także dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Od powyższego orzeczenia odwołująca się Spółka wywiodła skargę kasacyjną. Zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w całości, w podstawach skargi podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 83 § 1 k.c., polegający na nieuprawnionym uznaniu umowy zlecenia z dnia 1 grudnia 2019 r. za czynność prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.), a także naruszenie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez przyjęcie, że niewielki miesięczny wymiar czasu (do 10 godzin) i znikoma wysokość wynagrodzenia (170 zł za pół roku) dyskwalifikują gospodarczy sens zawarcia umowy, a tym samym podstawy do objęcia zleceniobiorcy ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy. Ponadto skarżąca zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 48 § 1 ust. 1 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy przez Sąd drugiej instancji przez sędziego powołanego na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Wobec przedstawionych zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz skarżącego kosztów postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołująca się Spółka, wskazała na występującą w sprawie konieczność rozważenia istotnych zagadnień prawnych, tj.:

- czy treść zobowiązania stron może świadczyć o pozorności czynności prawnej na zasadzie założenia, że nawet jeśli czynność prawna została ważnie zawarta, zobowiązania wzajemne stron były na tyle znikome i nieistotne gospodarczo, że czynność prawną należy uznać za pozorną zgodnie z art. 83 § 1 k.c.?

- czy gospodarcze lub osobiste uzasadnienie nawiązania stosunku zlecenia podlega kontroli sądowej w sprawach o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym bez naruszenia zasady swobody umów uregulowanej w art. 3531 k.c., a jeśli tak - w jakich granicach?
- czy zagadnienie wyłączenia sędziego powołanego na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw wchodzi w zakres regulacji art. 48 § 1 ust. 1 k.p.c.?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że istnieje publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 22 października 2024 r., I USK 505/23, LEX nr 3771456; 11 grudnia 2024 r., II USK 212/24, LEX nr 3817364; 25 lutego 2025 r., III PSK 1/24, LEX nr 3843809; 15 kwietnia 2025 r., III USK 317/24, Legalis nr 3217099), ponieważ nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek: przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392; 7 lutego 2024 r., II USK 124/23, LEX nr 3669686).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W razie

spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący. Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116; 23 listopada 2022 r., III USK 563/21, LEX nr 3556428; 8 marca 2023 r., I USK 224/22, LEX nr 3572226; 6 lutego 2024 r., III USK 335/22, LEX nr 3672858; 7 lipca 2025 r., I USK 28/25, LEX nr 3888013). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 140/20, LEX nr 3057396; 28 listopada 2024 r., I CSK 2525/23, Legalis nr 3170404; 22 maja 2024 r., II PSK 106/23, Legalis nr 3084388). Istotne jest przy tym,

aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 Nr 9, poz. 228; 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; 3 lipca 2024 r., III PSK 126/23, LEX nr 3732398). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 28 listopada 2023 r., III USK 392/22, LEX nr 3635136; 6 sierpnia 2025 r., I USK 65/25, Legalis nr 3262517).

Skarżąca Spółka nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pytania nie stanowią prawidłowo sformułowanych zagadnień prawnych. Autor skargi kasacyjnej nie uzasadnił potrzeby rozpoznania postawionych pytań nie wyjaśnił, w czym tkwi trudność w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych, do jakich rozbieżnych konkluzji może prowadzić wykładnia tych przepisów, ani jakie jest stanowisko skarżącej w tej kwestii. Nie przedstawił zatem argumentacji jurydycznej, za pomocą której wykazałby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne cechujące się walorem „istotności” wymaganym w przypadku zagadnień, które przemawiają za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca sformułowała pytania, nie przedstawiając wywodów prawnych, które miałyby uzasadniać istnienie zagadnień prawnych i tym samym odesłała w ich poszukiwaniu do podstaw skargi. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy

kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. O tym, że skarga zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw. Sąd Najwyższy - orzekając w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - bada jedynie wniosek i jego motywy (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), bez wnikania w ocenę zasadności podstaw kasacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13; 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974; 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 24 sierpnia 2023 r., II USK 87/23, LEX nr 3598961). Nie jest w szczególności rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów na rzecz istnienia przyczyn kasacyjnych w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, jeżeli skarżący zaniechał ich przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13; 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; 7 grudnia 2018 r., II CSK 309/18; 15 marca 2019 r., IV CSK 373/18, LEX nr 2639472).

Wniesiona przez skarżącą skarga kasacyjna nie odpowiada zatem wymaganiom stawianym przez art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 k.p.c., gdyż nie wykazuje, że zachodzi jedna z ustawowych przesłanek przedsądu. Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach orzeciono stosownie do art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(J.K.)

[a.]

